

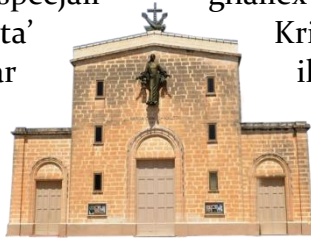
## **LEHEN IL-PARROĊĊA TAL-QALB BLA TEBĠHA TA' MARIJA BURMARRAD**

*Jannar – Frar 2017*

*Nru: 402  
Hargja Speċjali*

Għezież,

Matul ix-xahar ta' Frar il-parroċċa tagħna sa tgħix mument importanti u speċjali għaliex sa tilqa' l-kopja awtentika tal-lizjar ta' Torino biex tfakkar li ntemm ffit tax-xieraq, l-attivitajiet matul dan ix-xahar fuq din il-miġja.



Fil-bidu ta' din is-sena rridu nħallu l-ħarsa tagħna tiltaqa' mal-umanità ta' Ġesù li ngħata għalina. Quddiem it-toqol u d-dgħufija ta' ħajjitna rridu nħallu lil Ġesù li miet u rxoxta jitttrasforma l-eżistenza tagħna f'ħajja sabiħa mimlija bl-imħabba u l-ferħ tal-Vanġelu.

Hadd minna ma jista' jkun eskluż minn din l-imħabba u għalhekk it-tbatija ta' Ġesù stampata fuq dan il-lizjar għandha tifthilna qalbna għall-ħtiġijiet ta' ħutna li, ta' kuljum, madwarna, jgħixu f'ġisimhom u f'ħajjithom it-tbatijiet horox sas-salib li jgħorru.

Il-preżenza kontinwa tal-Mulej fil-komunità tagħna tifthilna qalbna għall-ħelsien mid-dnub u għall-imħabba tal-aħwa.

*P. Christian Anthony M. Borg OFM Conv.  
Kappillan*

L-AKBAR IMĦABBA

IL-LIŻAR  
TA' KRISTU



*“Hu tghabba bi dñubietna sa fuq is-salib, biex aħna mmutu għad-dñubiet u ngħixu għall-ġustizzja. Bil-ġrieħi tiegħu intom fiqtu”.*

(1 Pt 2, 24)

---

*Ittra tal-Arcisqof Charles J. Scicluna  
bi thejjija għall-miġja tal-kopja vera tal-Liżar ta' Kristu*

Qed noqorbu bil-mod lejn it-tmiem ta' grazzja bla tarf li Alla għoġbu jagħtina permezz tal-Qdusija Tiegħu il-Papa Franġisku fil-Ġublew tal-Ħniena.

Iżda l-ħniena ta' Alla ma tieqafx u lanqas tieqaf ix-xewqa tiegħu li aħna, fuq l-eżempju tiegħu, inħennu għal xulxin.

Għalhekk l-istedina għall-ħniena tkompli tiffirma parti mill-iktar importanti fl-evangelizzazzjoni l-ġdida li bħala Knisja rridu ngħixu.

Il-wiri tal-kopja awtentika tas-*sacra Sindone*, jew kif nafuh ilkoll il-Liżar ta' Kristu, fil-qies originali tiegħu, għandu jkun għalina lkoll mezz ta' esperjenza spiritwali biex induru lejn Ġesù Kristu aħna u nikkontemplaw il-wiċċ batut u glorjuż tiegħu. Huwa l-għajn tal-imħabba li tqanqalna mill-għeruw tagħna biex nimxu fuq il-passi tiegħu. Huwa l-imħabba li tkellem lil qalbna biex thajjarna nitilgħu l-għolja tal-kalvarju miegħu u nħarsu wiċċ'imb'wiċċ lejn is-salib.

Il-Liżar jgħallimna biex ma nwarrbux minn quddiem għajnejna u minn ġo qlubna d-dmugħ u t-tbatija tal-bnedmin kollha. Aħna u nħarsu lejn ix-xbieha tal-bniedem li għadda mit-tbatija u l-mewt biex qam mill-imwiet, inħossu l-faraġ, il-fejqa u l-fidwa li għabilna u bil-ferħ inkunu xhieda tagħhom għall-

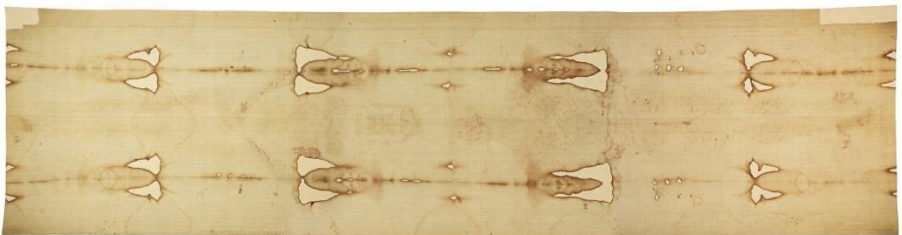
bnedmin li għandhom bżonn, jiġifieri l-bnedmin kollha, li f'xi hin jew iehor ta' hajjithom, f'xi sitwazzjoni jew ohra, ilkoll isibu quddiemhom it-telgħa, kultant wieqfa ħafna tal-Kalvarju ta' hajjithom.

Ix-xbieha tfakkarna fi Kristu li ta' ħajtu b'hal qamħa, biex aħna ma nibqgħux weħidna, biex ilkoll kemm aħna nħossu driegħu fuq spallejna jimxi magħna u biex ilkoll inkunu dirgħajn għall-bnedmin ħutna, huma min huma, fil-hemm tagħhom.

Fl-istess hin ix-xbieha hija xhieda tal-qawmien mill-imwiet u allura għelm ta' tama. Il-bniedem li x-xbieha tiegħu tinsab fuq il-lizar jidher biċ-ċar li għadda mit-tbatija u l-mewt iżda m'għadux hemm, ħalla warajh biss xbieha. Tfittxuhx hawn. Hu qam tassew.

Għalhekk filwaqt li nrodd ħajr lil *Comunità Abramo* għal din l-inizjattiva tagħhom, nistedinkom biex kemm b'ħala Knisja u kemm b'ħala individwi, ma niddejqux inħarsu lejn il-mera tat-tbatija, ma niddejqux inħarsu lejn il-ġrieħi tagħna nfusna u tal-proxxmu tagħna, biex inkunu aħna wkoll, bi kliemna u b'ħajjitna, għodda ta' farag, ta' fejqan u ta' fidwa.

*Charles Jude Scicluna  
Arcisqof ta' Malta*



[www.shroudmalta.com](http://www.shroudmalta.com)

# ST. PAUL'S

10<sup>TH</sup>  
FEBRUARY  
2017

## SHIPWRECK



**-9.30** am Żjara fil-Knisja  
ta' San Pawl Milqi

- Quddiesa fil-Knisja Parrokkjali mmexxija minn Mons. Joe Galea Curmi, Vigarju Ġenerali
- Żjara lill-kopja vera tal-Liżar ta' Kristu
- Wara jkun hemm riċeviment



[www.parroccaburmarrad.com](http://www.parroccaburmarrad.com) - [www.shroudmalta.com](http://www.shroudmalta.com) - 77622275 - 21573045

ARĊIDJOĊESI TA' MALTA, COMUNITÀ ABRAMO, PARROĊĊA BURMARRAD,  
JESUIT REFUGEE SERVICE (JRS), KUMMISSJONI EMIGRANTI, HERITAGE MALTA

## ***Il-Liżar ta' Kristu***

*Siltiet minn kitba ta' Fr. Reno Muscat*

*Hajr [www.goodfridaymalta.com](http://www.goodfridaymalta.com)*

"Ġużeppi ħa l-ġisem u keffnu f' liżar nadif" (Mt 27. 59). Kemm-il darba smajnieha din il-frazi mill-evangelju ta' San Mattew, l-aktar fil-jiem tal-Ġimgħa Mqaddsa. Ilkoll xi darba jew oħra smajna bil-liżar li jinsab ġewwa l-belt ta' Turin li jingħad li huwa l-istess liżar li Ġużeppi minn Arimatea keffen il-ġisem ta' Kristu mejjet fih.

Fis-sena 544 fil-belt ta' Edessa, li illum hija Urfa fit-Turkija, kienet tinstab immagini straordinarja "mhux magħmula bl-idejn". Bosta esperti jqisu li din id-deskrizzjoni tirreferi għall-liżar. Tajjeb ngħidu li f' dak iż-żmien il-liżar kien mitwi b' mod li l-wiċċ biss kien jidher. Fis-sena 944 din ix-xbieha kienet meħuda Kostantinopoli, fejn għall-ewwel darba nsibu riferenzi għall-liżar li fih tkeffen Kristu. Fl-1204 il-kavallier Robert de Clari kiteb li fl-assedju ta' Kostantinopoli sparixxiet mill-belt sakemm fl-1353 dan il-liżar instab ġewwa Lirey, fi Franza, għand Geoffrey de Charney. Sewwa sew mitt sena wara, Margaret de Charney ċediet din ir-relika lid-Duka Luwigi I ta' Savoja, li huwa żamm f' Chambéry. Fl-1506 il-Papa Ġulju II awtorizza il-venrazzjoni tal-liżar. Kien l-4 ta' Diċembru, 1531 meta nar qawwi ħakem il-kappella ta' Chambéry, propju fejn kien jinsab il-liżar, magħluq f' kaxxa tal-fidda. In-nar tant kien qawwi li dewweb xi ftit mill-fidda tal-kaxxa, tant li taqtira fidda waqgħet fuq il-liżar, li kien mitwi, u taqbitu, sentejn wara is-sorijiet ta' l-istess belt raqqgħu it-toqob li din it-taqtira fidda kienet ghamlet fil-liżar.

Kien Emanuele Filiberto ta' Savoja li ħa l-liżar minn Franza għall-Italja, propjament f' Turin fl-1578. Fl-1694 il-liżar kien imqiegħed fil-kappella tal-palazz irjali iddisinjata mill-abbati Guarino Guarini. Kien fl-1898 li ngħibed l-ewwel ritratt tal-liżar minn Secondo Pia u fl-1973, sewwa sew fit-23 ta' Novembru, deher għall-ewwel darba fuq it-televiżjoni. L-istudji xjentifiċi

baqgħu dejjem għaddejjin u fl-1988 ittiehdet parti mil-lizar għal aktar stharrig fuqu.

Il-lizar huwa twil 4.2 metri b'1.3 metri wisa'. In-nisga tiegħu fiha għamla tax-xewket il-ħuta, nisga popolari Palestinjana ta' madwar elfejn sena ilu. Kif għidna aktar kmieni kien fl-1898 li dan il-lizar kien iffotografat mill-avukat Secondo Pia, mill-belt qrib Turin, Asti. Fil-proċess tal-iżviluppar ta' dan ir-ritratt instab li n-negattiva turi sewwa l-persuna li kienet imkeffna fil-lizar. Jigifieri n-negattiva turi r-ritratt u l-lizar jidher bħala negattiva. Fin-negattiva dehret sew il-figura ta' raġel.

Fil-lizar insibu erba' traċċi, jew marki jew tbajja differenti: zewġ linji dritti it-tul kollu tal-lizar u 29 toqba magħmulin mit-taqtira fidda li waqgħet fuqu fl-1532. Jinstabu wkoll marki tal-ilma li intuża biex jintefa l-istess nar. Marka oħra hija x-xbieha umana, minn quddiem u minn wara, il-bniedem jidher mimdud għat-tul tal-lizar. Hawn l-effetti huma differenti. Il-moħħ, l-imnieher, il-ġeddum u s-sider jidhru aktar skuri, filwaqt li partijiet oħra huma aktar ċari. It-tul tal-persuna huwa ta' madwar 170 centimetru. L-aħħar forma ta' tbajja huma dawk tad-dem, bħal dawk ta' fuq ir-ras, l-għonq, il-polz, ir-riglejn u l-kustat. Hawn it-tbajja huma ta' kulur differenti mill-bqija, huma aktarx ħamranin. Minn studji li saru instab li dawn huma tassew tbajja tad-dem.

L-istudji xjentifiċi li saru fuq dan il-lizar dawn l-aħħar mitt sena taw dawn ir-rizultati: Il-lizar m'huwiex impitter. Ma jistax ikun li dan sar minn xi persuna għax l-effett tan-negattiva tar-ritratt kien diġa' jinstab fuqu mijiet ta' snin qabel kienet ivvintata l-fotografija. It-tbajja saru minn ġisem uman mejjet, imma l-ebda traċċa ta' dekomposizzjoni ma tinstab, dan ifisser li l-ġisem mejjet ma damx wisq imkeffen, lanqas biss iż-żmien li l-ġisem jibda jiddekomponi. It-toqob tal-imsiemer fl-idejn ma jinstabux fil-pala tal-id imma fil-polz. Kuntrarjament għal dak li naraw fl-arti, it-tislib kien isir billi jissammru imsiemer fil-polz



għax il-pala tal-id ma tiflaħx il-piż tal-gisem. Kieku dan il-lizar kien xogħol ta' pittur, żgur li t-toqob tal-imsiemer kienu jsiru fil-pala tal-id kif dejjem saru fl-arti. L-idejn juru biss erbat iswaba. Dan għaliex meta l-musmar jgħaddi mill-polz, is-subgħa l-kbir jingħalaq. Id-demm u l-ilma (*serum*) li jinstabu fil-parti tal-kustat huma tassew magħmulin minn ferita wara l-mewt tal-imsallab. Dan jaqbel perfettament ma' dak li nsibu fl-vanġelu skont San Ġwann li suldat nifidlu ġenbu b' lanza. L-eżamijiet li saru fuq il-lizar jindikaw li fuqu hemm traċċi ta' demm uman. Analizi moderna sabet li r-ritratti tal-lizar fihom infushom huma tri-dimensjonali, ħaġa li ma tinstabx f'pittura jew ritratti oħrajn. Id-dettall tri-dimensjonali jgħinna naraw detallji li ma narawhomx jekk mhux b'dan il-mod. Eżamijiet oħra sabu trab ta' ħxejjex u fjuri (pollen) li jikbru jew kienu jikbru fil-Palestina jew fil-lvant nofsani żmien twil ilu.

Minkejja dan kollu hemm oħrajn li jsostnu li dan il-lizar huwa impitter u huwa xogħol tas-seklu XV. Il-*carbon dating* ma tantx jista' jagħti dawl ċar minħabba li fin-nar tal-1532 kien twaddab bosta ilma u l-fatt li l-lizar kien ixxarrab sew jista' jtellef lix-xjenzati.

---

## ORATORJU

*Kull nhar ta' Sibt matul ix-xahar ta' Frar 2017*

*Għat-tfal u l-adolexxenti kollha*

- *attivitajiet*
- *logħob*
- *laqgħat edukattivi*
- *talb*
- *ikel*
- *quddiesa għall-familji fis-6.15pm*



*Niltaqgħu ħdejn il-Knisja fit-3pm*

## KALENDARJU

### JANNAR 2017

27-29 **Kwaranturi** – Jiem ta' Adorazzjoni Ewkaristika. Ikun hemm Ġesù sagramentat espost minn wara l-quddiesa ta' filgħodu sal-quddiesa ta' filgħaxija.  
Is-Sibt 28 ikun hemm siegħa adorazzjoni komunitarja fil-5pm.

### FRAR 2017

- 2 **Festa tal-Prezentazzjoni ta' Ġesù fit-Tempju** – Quddiesa Solenni fis-6.15pm li tibda mill-pjazza ta' quddiem il-Knisja bit-tberik tax-xemgħa. Fi tmiem il-quddiesa nilqgħu l-kopja awtentika tal-Liżar ta' Kristu fil-parroċċa.
- 3 L-ewwel Ġimgħa – Quddiesa għat-tfal fl-4.30pm fil-Knisja.
- 4 **Jum il-Ħajja** – Tberik tat-tfal, koppji, ommijiet tqal u morda fil-quddiesa tas-6.15pm.
- 10 **Festa ta' San Pawl** – Ara l-programm f'paġna 4.  
(MA SSIRX IL-QUDDIESA TAT-8.30 AM)
- 11 **Jum il-Morda** – Żjara lill-morda tal-parroċċa u jkun amministrat is-sagrament tal-Grizma tal-Morda.
- 22 Il-membri tal-Kumitat tal-Festa jagħmlu gabra bieb bieb għall-Festa titolari.
- 27 **Festin tal-Karnival** għat-tfal fiċ-Ċentru Parrokkjali fis-3pm. *Booking* minn qabel fis-sagristija.

**Kull nhar ta' Ħamis wara l-quddiesa tas-6.15pm** – Adorazzjoni Ewkaristika b'tema marbuta mal-Liżar ta' Kristu u talb għall-fejqa u ħelsien minn kull hażen.

**Nhar ta' Sibt filgħodu** – Il-missjunarji jżuru l-ħwienet u xi familji. Ikun hemm ħin qasir biex niltaqgħu u nitolbu flimkien.

**Nhar ta' Sibt fit-3pm** – Oratorju għat-tfal u l-adolexxenti li jintemm fis-6.15pm b'quddiesa għall-familji animata mit-tfal.